

Ympäristölautakunnan esitys Vantaan kaupungin lausunnoksi Uudenmaan ELY-keskukselle vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä ja työohjelmasta Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella 2022–2027

VD/8431/00.04.03/2014

KH/LK

Uudenmaan ELY-keskus on pyytänyt 8.1.2018 saapuneella kirjeellään lausuntoa vesienhoidon keskeisistä kysymyksistä ja työohjelmasta Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella 2022–2027. Ehdotus on kuultavana 8.1.2014–9.7.2018.

Koko Suomen kattavat vesienhoitosuunnitelmat vuoteen 2021 hyväksyttiin valtioneuvostossa vuoden 2015 lopussa. Suunnittelu etenee kuuden vuoden jaksoissa ja nyt vesienhoitosuunnitelmat tarkistetaan hoitokautta 2022–2027 varten. Keskeiset kysymykset antavat viitteitä siitä, mihin kysymyksiin vesienhoitosuunnitelmassa ja toimenpideohjelmissa aiotaan kiinnittää kolmannella suunnittelukierroksella erityistä huomiota. Suunnittelun työohjelmasta ja vesienhoitoalueen keskeisistä kysymyksistä kuulemisesta saatu palaute hyödynnetään toimenpideohjelmien ja vesienhoitosuunnitelman valmistelussa.

Vesienhoidon tavoitteena on estää jokien, järvien ja rannikkovesien sekä pohjavesien tilan heikkeneminen sekä pyrkiä kaikkien vesien vähintään hyvään tilaan. Tavoitteen saavuttamiseksi suunnitellaan ja toteutetaan vesien tilaa parantavia toimenpiteitä ja seurataan niiden vaikutuksia kaikilla Suomen vesienhoitoalueilla.

Kymijoen - Suomenlahden vesienhoitoalue

Kymijoen - Suomenlahden vesienhoitoalue muodostuu Suomenlahteen Suomen alueella laskevien jokien valuma-alueista. Siihen kuuluu myös Suomenlahden ja saaristomeren rannikkoalue. Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalue on jaettu valuma-aluejakoja noudattaen 12 suunnittelun osa-alueeseen. Suunnittelun osa-alueet ovat vesistökokonaisuuksia, joita käytetään vesienhoitoalueen eri osia koskevan tiedon kuvaamiseen.

Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueelta löytyvät lähes kaikki Suomen järvi- ja jokityypit. Määrällisesti eniten vesienhoitoalueella on pieniä humuspitoisia järviä. Jokityypeistä yleisimpiä ovat pienet ja keskisuuret, usein humuspitoiset latvajoet. Rannikolla taas on pitkiä, yhtenäisiä uomajatkumojia sisältäviä keskisuuria jokia. Useat Suomenlahteen laskevat joet ovat luonteeltaan savisameita ja runsasravinteisia.

Uusimaa osana Kymijoen - Suomenlahden vesienhoitoaluetta

Uudenmaan alue koostuu Suomenlahteen laskevista pienistä ja vähäjärvisistä jokivesistöistä, joista merkittävimmät ovat Karjaanjoen, Siuntionjoen, Vantaanjoen ja Porvoonjoen vesistöalueet sekä suurimpia järviä Lohjanjärvi, Hiidenvesi, Tuusulanjärvi ja Artjärven Pyhäjärvi. Alueeseen kuuluvat myös Suomenlahden rannikkovedet Hankoniemeltä Kymijoelle.

Suurin vesistöjen rehevöitymistä aiheuttava tekijä koko Uudenmaan alueella on hajakuormitus. Suurimmat kuormittajat ovat maatalous sekä alueella edelleen lisääntyvä haja- ja loma-asutus. Hajakuormituksen lisäksi yhdyskuntien ja teollisuuden jätevedet rehevöittävät vesistöjä jätevesien purkualueilla. Suomenlahteen johdettavien Helsingin Viikinmäen ja Espoon Suomenojan jätevedenpuhdistamoiden jätevesimäärä on 26 % koko maan yhdyskuntien jätevesistä. Vantaanjoen ja

Porvoonjoen latvoilla sijaitsevista jätevedenpuhdistamoista tulevan jäteveden määrä on huomattava osa jokien virtaamasta erityisesti kuivina aikoina.

Uudenmaan erityispiirre on intensiivinen maankäyttö. Kaupunki- ja taajama-alueiden kasvusta johtuva paine vaikuttaa merkittävästi vesistöjen ja pohjavesien tilaan ja niiden käyttöön. Intensiivisellä maankäytöllä on muutettu tai kokonaan hävitetty vedestä riippuvaisia ja vesitasapainoa ylläpitäviä elinympäristöjä, kuten soita, kosteikkoja, lähteitä, ranta-alueita ja puroja. Taajama-alueiden ja laajojen teollisuusalueiden hulevedet aiheuttavat kiintoaineen, ravinteiden, raskasmetallien ja torjunta-aineiden kuormitusta ja muuttavat valuma-alueiden vesitasapainoa ja vesiluontoa paikallisesti.

Vesienhoidon keskeiset kysymykset

Vesienhoidon keskeisissä kysymyksissä on käsitelty Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella vuosien 2022–2027 aikana esille nostettavia vesienhoidon kannalta tärkeitä asioita. Tarkasteluun on otettu myös asioita, joilla on huomattavaa alueellista tai paikallista merkitystä. Keskeisten kysymysten tarkastelu on tehty teemoittain ja sitä on laajennettu ottaen huomioon suunnitteluun vaikuttava yleinen kehitys ja tiedon karttuminen.

Ehdotetut vesienhoidon keskeiset kysymykset Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella kaudella 2022–2027 ovat:

- Maatalouden toimenpiteet käytäntöön
- Metsätalouden vesiensuojelun tehostaminen
- Turvetuotannon päästöt hallintaan
- Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen
- Vesienhoidon parempi huomioiminen kaavoituksessa ja rakentamisen ohjauksessa
- Vesielinympäristöjen parantaminen
- Pohjavesien laadun ja määrän turvaaminen
- Jätevesihaitat hallintaan
- Vesiympäristölle haitallisten ja vaarallisten aineiden vähentäminen
- Erinomaisessa ja hyvässä tilassa olevien vesien tilan turvaaminen
- Toimeenpanon tehostaminen

Suunnitelman tarkistamisen työohjelma

Vesienhoitosuunnitelmien päivittäminen ja toimenpideohjelmien tarkistaminen hoitokautta 2022–2027 varten etenee vaiheittain. Vuonna 2018 viimeistellään vesienhoitosuunnitelman tarkistamisen työohjelma ja aikataulu sekä laaditaan yhteenveto keskeisistä kysymyksistä. Pinta- ja pohjavesien tilan seurantaohjelmat päivitetään ja vesien tilan arviointi käynnistyy. Jo käynnissä olevien vesienhoidon toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan jatkuvasti. Toimenpiteiden toteutumisen tilanne raportoidaan EU:lle vuoden 2018 lopussa. Vuosina 2019 ja 2020 täsmennetään vesienhoidon ympäristötavoitteita ja suunnitellaan niiden saavuttamiseksi tarvittavia toimia. Vuonna 2020 valmistuu ehdotus tarkistetuksi vesienhoitosuunnitelmaksi. Se viimeistellään kuulemisessa saadun palautteen perusteella ja hyväksytään valtioneuvostossa vuoden 2021 loppuun mennessä. Tämän jälkeen käynnistyy järjestyksessä kolmas vesienhoitokausi.

Ympäristövaikutusten arviointi

Osana vesienhoitosuunnitelman sekä siihen liittyvien toimenpideohjelmien valmistelua tehdään viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristöarvioinnista annetun SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi. Arvioinnin tarkoituksena on tunnistaa ja kuvata suunnitelmien toteuttamisen välittömät ja välilliset vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen, maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen,

rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön sekä luonnonvarojen hyödyntämiseen. Myös edellä mainittujen tekijöiden vuorovaikutussuhteet tulee arvioida.

Kaikki vesienhoidon kuulemisasiakirjat ovat saatavilla osoitteessa http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Vaikuta_vesiin/Vesienhoito

Ympäristölautakunta 13.6.2018 § 7

Ympäristöjohtajan vs. esitys:

Ympäristölautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että Vantaan kaupunki antaa Uudenmaan ELY-keskukselle seuraavan lausunnon Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoidosta:

Vantaan kaupunki toteaa, että työohjelma on hyvä ja kattava. Keskeisiksi kysymyksiksi on nostettu kattavasti vesienhoidon kannalta erittäin tärkeitä aiheita. Kysymykset pitävät sisällään Uudenmaan ja myös Vantaan osalta tärkeimmät asiat ja ongelmakohdat.

Vesienhoito vaatii yhteistyötä monilta tahoilta ja on hyvä, että sen suunnittelussa tarjotaan viranomaisten lisäksi myös kansalaisille, kansalaisjärjestöille, kunnille, toimijoille ja muille tahoille mahdollisuus tuoda omat näkemyksensä ja asiantuntemuksensa esille.

Ensimmäisenä keskeisenä kysymyksenä vesistöalueella on mainittu maatalouden vesiensuojelutoimenpiteet. Vantaanjoen valuma-alueen maapinta-alasta noin 25 % peltoa, ja joenvarsilla olevat pellot ovat laajalti viljelyksessä. Näin ollen vesien tilan parantamisessa maatalouden kuormituksen vähentäminen on keskeistä. Ensisijaisen tärkeää on parantaa maan kasvukuntoa ja kohdentaa toimenpiteitä eniten kuormittaville ja vesien tilan kannalta ongelmallisille alueille. Erityistä huomiota tulee kiinnittää myös pelto-ojituksesta aiheutuvan vesistökuormituksen vähentämiseen. Myös kasvinsuojeluaineiden ja biosidien huuhtoumia on tärkeä hallita. Näiden toimenpiteiden lisäksi tulvien aiheuttamien ravinnehuuhtoumien vähentämiseksi tulva-alueella olevat viljelypellot olisi tärkeää saada suojavyöhykkeiksi. Toisaalta vuoden sääolot vaikuttavat suuresti maatalouden ravinnepäästöihin, varsinkin talvisateiden lisääntyminen lisää kuormitusta vesistöihin.

Keskeisissä kysymyksissä on nostettu esiin vesienhoidon parempi huomioiminen kaavoituksessa ja rakentamisen ohjauksessa. Myös ilmastomuutos ja sen huomioiminen maankäytössä on nostettu esiin. Tämä on tärkeää varsinkin maankäytöltään tiivistyvillä alueilla. Kuntien kaavoittajien ja rakennusvalvontaviranomaisten osaamista pinta- ja pohjavesiin haitallisesti vaikuttavista asioista tulee vahvistaa. Ilmastomuutoksen vaikutuksiin on varauduttava ehkäisemällä kiintoaine- ja ravinnekuormituksen kasvua ja huolehtimalla vedenpidätyskyvystä valuma-alueilla.

Vantaalla kiinnitetään jo huomiota pienvesiin ja vesienhoitoon maankäytössä. Vantaalla on jo vuonna 2009 laadittu hulevesiohjelma. Sen johtavana periaatteena on hulevesien käsittely siten, että niitä ei johdeta suoraan puroihin tai muihin vesistöihin. Hulevesiohjelman myötä Vantaalle on toteutettu erilaisia viivytys- ja suodatusjärjestelmiä ja kosteikkoja. Hulevesien käsittely on myös huomioitu uusissa asemakaavoissa. Hulevesiin liittyvissä asioissa tehdään paljon yhteistyötä kaupungin sisällä.

Pienvesien vedenlaatua seurataan Vantaalla. Pienvesien suojeluun ja kunnostukseen on panostettu viime vuosina ja puroille on tehty kunnostusohjelma.

Mahdollisuuksien mukaan toimenpideohjelmien ja vesienhoitosuunnitelman valmistelussa tulisi tarkastella myös pienvesistöjä. Pienvesistöillä on tärkeä merkitys vesistöjen veden laadulle ja niiden ekologinen tila on tärkeää selvittää. Vantaalla pienvesistöjen merkitys korostuu, koska kaupungin alueella on vain muutamia järviä ja suuria jokia, mutta sitä vastoin lukuisia puroja ja muita pienvesiä, jotka sijaitsevat usein asukkaiden lähivirkistysalueilla.

Jätevesihaittojen hallinta on keskeistä Uudenmaan vesistöjen tilan parantamisessa. Hajajätevesiasetuksen toimeenpanoa on edelleen tehostettava, sillä Uudenmaan alueella on edelleen paljon haja-asutusta. Vesihuoltoverkostoa laajennetaan vesihuollon kehittämissuunnitelmien mukaan ja viemäriverkostoa laajennetaan haja-asutusalueille. Haja-asutusalueille on kuitenkin paineita rakentaa jatkuvasti uusia asuinrakennuksia, jotka todennäköisesti jäävät yleisten verkostojen ulkopuolelle pitkälle tulevaisuuteen.

Kolmannella suunnittelukaudella keskeiseksi on nostettu myös viemäriverkostojen kunnostustoimenpiteet, joilla estetään sade- ja sulamisvesien pääsy jätevesiverkostoon ja puhdistamoille. Vantaalla häiriöpäästöillä on suuri vaikutus paikalliseen vedenlaatuun, joten on tärkeää estää hulevesien aiheuttamia ylivuotoja puhdistamoilla ja pumppaamoilla.

Keskeisenä kysymyksenä on esitetty myös pohjavesien laadun ja määrän turvaamista. Vaikka pääsääntöisesti pohjavesien tila on hyvä, joillakin pohjavesialueilla pohjavedessä on havaittu hiilivetyjä, liuottimia ja torjunta-aineita. Pohjavesien hyvän tilan saavuttamiseksi on tärkeää varmistua, että tärkeille 1-luokan pohjavesialueille sijoittuvista uusista toiminnoista ei ole riskiä pohjavesille. Lisäksi tärkeillä pohjavesialueilla olevia pilaantuneita alueita on tärkeää kunnostaa.

Lausunnolla olevassa asiakirjassa on toimenpiteitä vesiensuojelun tavoitteiden saavuttamiseksi ja myös uusia ratkaisuja vesien tilan parantamiseksi. Vesienhoidon suunnittelussa on tärkeää sitouttaa eri osapuolet yhteisiin tavoitteisiin ja toisaalta tulee tehdä yhteistyötä vesien tilan parantamiseen tähtäävien hankkeiden kanssa.

Vantaan kaupunki toteaa lopuksi, että erityisen tärkeää on riittävien resurssien turvaaminen hoito- ja kunnostussuunnitelmien tekemiseen ja ennen kaikkea toteuttamiseen.

Päätös:

Ympäristölautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle, että Vantaan kaupunki antaa Uudenmaan ELY-keskukselle ympäristöjohtaja vs:n esityksen mukaisen lausunnon Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoidosta.

Liitteet:

- Vesistöaluejako ja suurimmat vesistöt Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella
- Kokonaisarvio pintavesien ekologisesta tilasta Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueella

Täytäntöönpano: Ote kaupunginhallitukselle

Muutoksenhakuohje: 10. Muutoksenhaku- ja valituskielto

Vantaa

Lisätiedot:

Laura Kokko, p. 040 841 9973, etunimi.k.sukunimi[at]vantaa.fi